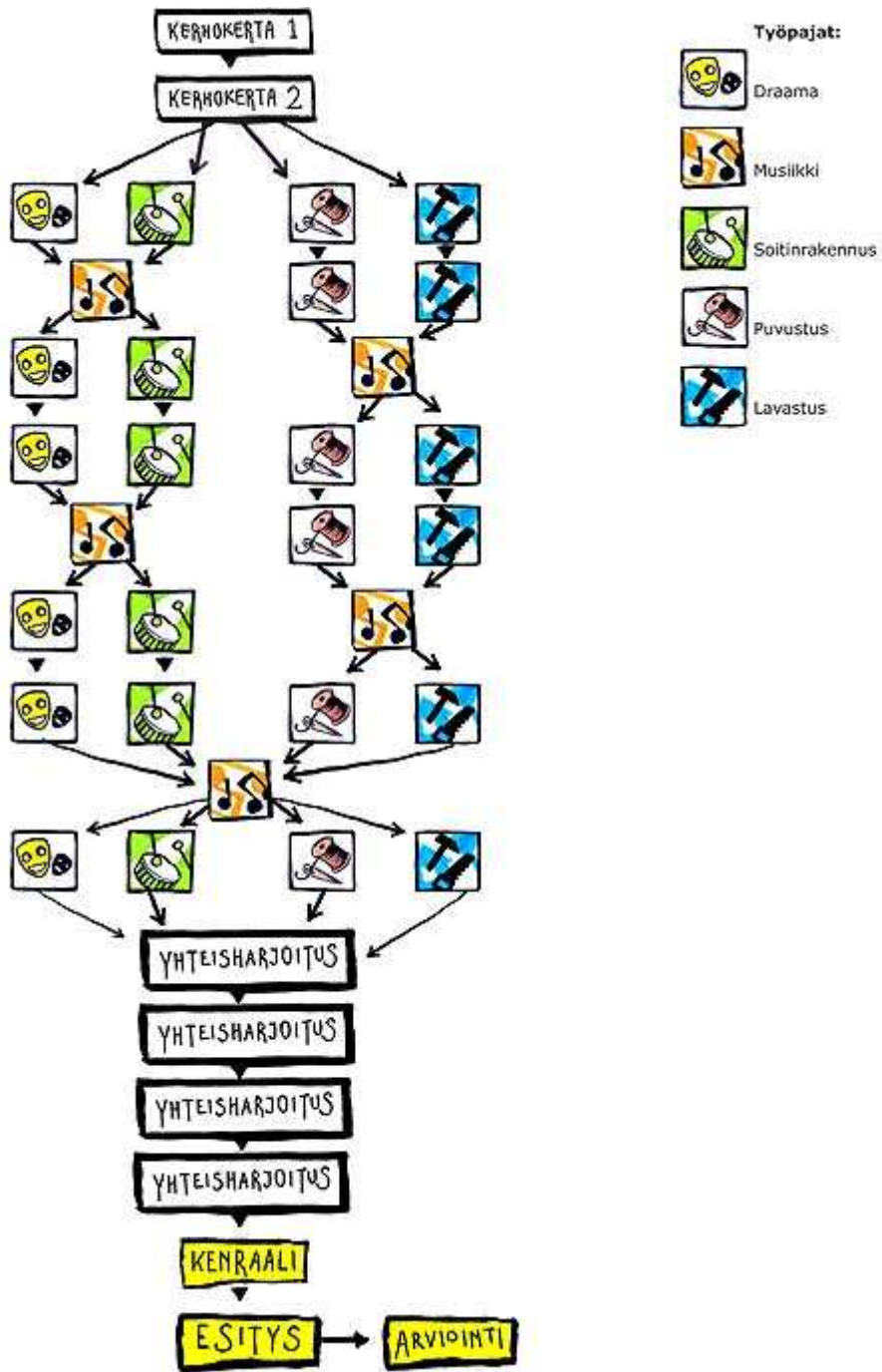

KAAVIO TOPELIUS-PROJEKTIN ETENEMISESTÄ KERHOKERTA 1 JA KERHOKERTA 2

KERHOKERTA 1

Kaikki projektiin osallistuvat ovat ensimmäisen kerhokerran yhdessä ryhmässä.

Projektin kulku tutuksi

Tavoitteet	Tutustutaan ryhmään ja ohjaajaan. Ymmärretään ohjaajan rooli ja tehtävät. Hahmotetaan musiikkiteatteriproduktion kokonaisuus. Tutustutaan Suvikylän Syyne -satuun. Harjoitellaan ensimmäinen laulu, Rekipolska.
Tila	Iso tila
Valmistelut	Suvikylän Syyne -satu ohjaajalle
Välineet	Piano tai muita soittimia valinnan mukaan tai cd-soitin

Sisältö

1. Ohjaaja esittelee koko projektin tavoitteet: lapset tekevät itse aikuisen ohjauksessa käsikirjoituksen, lavasteet, puvut ja soittimet. Näistä kootaan musiikkiteatteriesitys.
2. Ohjaaja kertoo musiikkiteatterista taidemuotona. Musiikkiteatterissa yhdistyvät useimmat taiteenalat: musiikki, teatteri, tanssi, kuvataide ja valotaide.

Musiikkiteatteriesityksen tarkoituksena on kertoa tarina käyttäen kaikkien näiden taidemuotojen mahdollisuuksia. Musiikkiteatteriesitys voi olla ooppera, laulunäytelmä, tanssiesitys, jne. Yleensä musiikkiteatteriesitys sisältää puhuttua tai laulettua draamatekstiä, jonka sitoo yhteen soitettu ja laulettu musiikki.

Tämän musiikkiteatteriprojektin tavoite on hyödyntää kaikkia osallistujia myös näyttämöllä laulamassa, soittamassa tai näyttelemässä.

3. Tutustutaan ryhmään ja tarvittaessa opetellaan kaikkien nimet. Voidaan esittäytyä tai tutustua leikein, jolloin alla olevista harjoituksista valitaan toinen.
  - Nimenopetteluharjoitus
Kaikki toistavat samaa yksi-kaksi-tauko-tauko -rytmiä käsillä taputtaen, reisiin lyöden tai askelin. Ensin harjoitellaan rytmiä ilman nimiä, ja sen jälkeen nimien kanssa esittäytyy jokainen vuorollaan.

⌘ = ääni, lyönti, taputus
Z = tauko

⌘	⌘	Z	Z	⌘	⌘	Z	Z
tap	tap	tauco	tauco	tap	tap	tauco	tauco
tapu-	tus	oma	nimi	tapu-	tus	kaikki	toistaa

tai

- Nimiä ja liikettä
Muodostetaan piiri ja joku aloittaa sanomalla ääneen jonkun toisen nimen
- hän, jonka nimi sanottiin, käy koskettamassa jonkun toisen hartiaa
- hän, jota kosketettiin, sanoo välittömästi jonkun toisen nimen
- hän, jonka nimi sanottiin, käy koskettamassa jonkun hartiaa, jne.

4. Ohjaaja kertoo, että hänen roolinsa on niin kuin opettajan, eli pitää esitys ja harjoitukset koossa. Lopullinen päätäntävalta on aina ohjaajalla. Harjoituksissa ohjaaja tulee pyytämään useita kertoja toistoja lapsilta ja muuttaa ohjausta. Tämä ei tarkoita, että lapset tekisivät virheitä, vaan toistot auttavat oppimista. Kohtaus ei valmistu yhdellä kertaa lopulliseen muotoonsa.

Ohjaajan tulisi kertoa myös omasta työskentelytavastaan lapsille (esim. käskymuotoja (tee, mene, istu,..) käytetään paljon ja ohjaaja puhuu kovalla äänellä, mutta se ei tarkoita, että ohjaaja on vihainen,..).

5. Ohjaaja lukee sadun ääneen lapsille.
6. Ohjaaja keskusteluttaa ryhmää siten, että lapset löytäisivät itse sadun juonen ja teemat. Juonen lapset löytävät yleensä helposti, mutta teemoissa he tarvitsevat ohjaajalta vinkkejä ja kysymyksiä, kuten "Mikä oli tarinan opetus?", "Millainen oli ihmisten ja luonnon välinen suhde?", jne. Jos aikaa on, voidaan keskustella siitä, miten sadun teemat näkyvät nykyihmisen elämässä.
7. Opetellaan laulu, Rekipolska. Laulun opetus vaiheittain:
  - Laulu kuunnellaan joko opettajan laulamana, soittamana tai levyltä.
  - Kuunnellaan sanat ohjaajan tai oppilaan lukemana.
  - Keskustellaan tekstin sisällöstä ja käsitellään outojen sanojen merkitys.
  - Toistetaan ohjaajan oikeassa rytmissä lausumat sanat säe kerrallaan.
  - "Lauletaan" laulu sanarytmissä ilman säveltä.
  - Opetellaan sävel opettajan laulamasta tai soittamasta melodiasta säe kerrallaan, ei oteta mukaan säestysointuja eikä sanoja.
  - Lauletaan laulu sanoilla säe kerrallaan ilman säestystä, kokonaisuutena ja lopuksi säestyksen kanssa.
8. Lopuksi ohjaaja kertoo, mitä seuraavat kerrat pitävät sisällään: vielä on yksi yhteinen, koko ryhmälle suunnattu kerta ja sen jälkeen lapset valitsevat työpajan, jossa aikovat työskennellä jakson ajan. Ohjaaja kannustaa lapsia valitsemaan työpajoista sen, mikä itsestä tuntuu kiinnostavimmalta, eikä sitä, minkä paras kaveri valitsee.

Huomioitavaa

Ohjaajan on syytä korostaa sitoutumisen tärkeyttä: sitoutuminen vaikuttaa siihen, että ryhmän työskentely on hausempaa ja lopputulos on hyvä. Lapsille olisi hyvä kertoa, ettei esityksen valmistaminen ole aina vain kivaa, vaan välillä tulee tylsiä ja työläitä hetkiä. Vain se mahdollistaa hyvän lopputuloksen. Esimerkkinä voi käyttää suklaansyöntiä. Jos sitä syö jatkuvasti, maku ei olekaan niin nautinnollinen.

Prosessin etenemistä voidaan käydä läpi siten, että lapset kävelivät ympäri tilaa, ja pyydetään heiltä alussa iloista ja reipasta kävelyä, sitten väsynyttä, sitten vihaista, jne. Samalla kerrotaan, että prosessi etenee samalla tavalla: innostuksesta väsymykseen ja vihaisuudesta loppuhuipennukseen.

Ryhmässä voi olla lapsia, jotka eivät tässä vaiheessa missään tapauksessa halua esiintymään. Tulee korostaa, ettei kenenkään ole pakko tulla näyttämölle. Kokemus on kuitenkin osoittanut,

että loppujen lopuksi kaikki lapset haluavat päästä näyttämölle. Projektin tarkoitus onkin rohkaista kaikkia esiintymään jossain muodossa.

KERHOKERTA 2

Ryhmä jaetaan kahteen osaan. Toinen ryhmä aloittaa soitinrakennuksesta ja toinen ryhmä aloittaa lavastus-puvustukseen tutustumisesta. Vaihto tapahtuu 45 minuutin kuluttua.

Soitinrakennus, puvustus ja lavastus tutuksi

Tavoite	a. Tutustutaan soitinrakennukseen. Tehdään ensimmäinen soitin. b. Tutustutaan lavastukseen ja puvustukseen. Kerrataan ensimmäinen opeteltu laulu ja harjoitellaan uusi laulu.
Tila	Kaksi tilaa: esim. puutyöluokka soitinrakennukseen ja luokkahuone puvustus-lavastukseen
Valmistelut	Järjestetään esiteltävät soittimet. Järjestetään soitinrakennustyövälineet ja materiaalit valmiiksi.
Välineet	Uusiosoittimia, mehupillejä, saksia, lämmityskoje (esim. hiusten suoristusrauta) Kuvamateriaalia lavastuksista ja puvustuksista Piano tai muita soittimia valinnan mukaan tai cd-soitin

Sisältö

Soitinrakennus

45 min

1. Ohjaaja kertoo äänten tuottamisesta ja äänillä leikkimisestä.
2. Ohjaaja esittelee soitinrakennustyöpajaa. Ohjaaja esittelee produktiossa käytettävät soittimet.
3. Soittimien äänet kuultuaan keskustellaan siitä, mihin kohtauksiin äänet voisivat sopia.
4. Oppilaat voivat kokeilla soittimia vapaasti.
5. Tehdään pieni äänimaisemaharjoitus esitellyillä soittimilla.
6. Valmistetaan mehubillioboe (*työohje 12*)
7. Kokeillaan eri pituisia pillejä, etsitään sormireikien paikkoja, kokeillaan kolmen pillin sointuja ja tehdään pieni soittoharjoitus pilleillä.

Lavastus ja puvustus, laulun harjoittelu

45 min

1. Lavastaja esittelee itsensä, ja kertoo hieman taustastaan, elinvaiheistaan ja visuaalisen puolen merkityksestä teatterissa: esityksellä on aina teemansa ja tunnelmansa, jotka

konkretisoituvat näyttelijätyön lisäksi myös esinemaailmassa.

2. Lavastaja voi näyttää toteutuneita lavastuksia ja puvustuksia esim. luonnosten, valokuvien, pienoismallien ja mahdollisesti videon avulla. Oppilaille alkaa muodostua käsitys ammatista. Kannattaa kertoa mihin kaikenlaiseen voi joutuakaan, kun ryhtyy rakentamaan esitystä (esim. toimimaan näyttämömiehenä tai hankkimaan materiaaleja). On painotettava, että eri ihmisillä on erilaisia kykyjä, ja kelpo kokonaisuudessa on kaikkien osa-alueiden toimittava.
3. Havainnollistetaan lavastamista ja puvustamista tehtävällä, jossa suppea tilanne (tyttö menee metsään paimeneen) rakennetaan vain tilassa olevista aineksista. Lapsilta kysytään, mitä silloin tarvitaan, ja mikä esine huoneessa voisi sitä "esittää". Näin esimerkiksi kietaisemalla mikä tahansa kangas jonkun vyötäisille syntyy "tyttö", "metsä" voi tulla ympärikäännettyjen pulpettien jaloista, ja piiska vaikkapa irrotetusta johdosta. Tämä on jo lavastusta ja puvustusta! Jatkoksi voidaan jo kuvitella, miten samat asiat toteutettaisiin astetta ammattimaisemmalla otteella.
4. Kerrataan opittu laulu Rekipolska laulaen se ilman säestystä, säestys-cd:n tai ohjaajan säestyksen kanssa. Opetellaan toinen projektin laulu.

Laulun opetus vaiheittain:

- Laulu kuunnellaan joko opettajan laulamana, soittamana tai levyltä.
- Kuunnellaan sanat ohjaajan tai oppilaan lukemana.
- Keskustellaan tekstin sisällöstä ja käsitellään outojen sanojen merkitys.
- Toistetaan ohjaajan oikeassa rytmissä lausumat sanat säe kerrallaan.
- "Lauletaan" laulu sanarytmissä ilman säveltä.
- Opetellaan sävel opettajan laulamasta tai soittamasta melodiasta säe kerrallaan, ei oteta mukaan säestyssointuja eikä välttämättä sanoja.
- Lauletaan laulu sanoilla säe kerrallaan ilman säestystä, kokonaisuutena ja lopuksi säestyksen kanssa.

Huomioitavaa

Jos ryhmä on pieni, alle 20, voidaan tämä kerhokerta toteuttaa yhdellä ohjaajalla.

Mikäli aikaa ei ole tarpeeksi, laulu voidaan opettaa vain osittain, esimerkiksi pelkät sanat tai pelkkä melodia. Seuraavalla kerralla jatketaan.

Lapset valitsevat työpajan (soitinrakennus, draama, puvustus tai lavastus), johon osallistuvat seuraavilla kerroilla. Kannattaa painottaa, että jokainen valitsee oman mieltymyksensä mukaan eikä sen mukaan, minne kaveri menee.

Jos projekti toteutetaan siten, että kaikki lapset osallistuvat kaikkiin työpajoihin, ohjaajan tulee miettiä kerhokertojen järjestys.

TYÖOHJE 12: MEHUPILLIOBOE

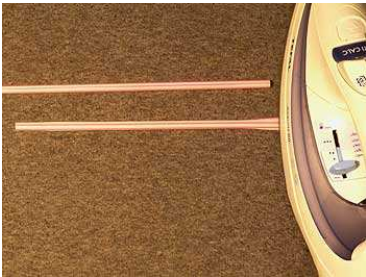
Oboen tapaisia soittimia on maailmassa soitettu tuhansia vuosia. Ääni syntyy kahden lehdykän värähdellessä toisiaan vasten puhalluksen voimasta. Oboesoittimia käytetään monien Aasian kansojen kansanmusiikeissa. Nykyaikaisessa sinfoniaorkesterissa oboeperhettä edustavat oboe, fagotti ja englannintorvi. Mehupillioboe tehdään tavallisesta mehupillistä, sellaisesta paksummasta, haitaripillikin käy oikein hyvin.

Tarpeet	Mehupilli
Työkalut	Sakset tai veitsi, silitysrauta tai kreppirauta

Mehupillioboe tehdään tavallisesta mehupillistä, sellaisesta paksummasta, haitaripillikin käy oikein hyvin.

Vaihe 1

Mehupillin toinen pää litistetään parin sentin matkalta lämmittäen esimerkiksi silitysraudalla (hyvin miedolla lämmöllä) tai kreppiraudalla.

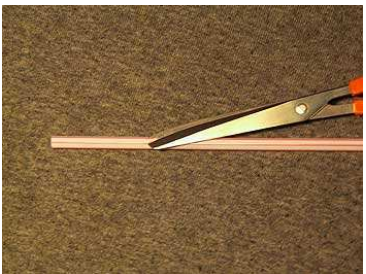

Vaihe 2

Pilliä halkaistaan litistetyn pää taitteiden kohdalta saksilla tai veitsellä 3-4 millin matkalta.

Vaihe 3

Pilli laitetaan suuhun sentin tai parin pituudelta siten, että pillin koko litistetty osa on suussa ja puhalletaan tasaisen voimakkaasti. Nyt pitäisi kuulua ääni. Jos ääni on kovin kimeä, kannattaa kokeilla voimakkaampaa puhallusta. Pillin pää voi myös olla liian litteä – asia korjaantuu painamalla laidoista pilliä avoimemmaksi.

Vaihe 4

Sormireikiä tehdään maun mukaan, helpoimmin saksien kärjellä leikkaamalla. Reikien teko kannattaa aloittaa suhteellisen läheltä pillin alapäätä eli siis litistämätöntä päätä. Erilaisia skaaloja löytyy kokeilemalla. Jokainen voi tehdä useampia pillejä - materiaali on aika halpaa.

Jos pilliin haluaa tarkan skaalan, apuun tulee kaava: $1/12$ osa pillin pituudesta vastaa yhtä puolisävelaskelta. Normaali diatoninen duuriskaala syntyy siis siten, että ensin mitataan pillin pituudesta yksi kahdestoistaosa (pillin alapäätä lähtien) ja merkitään kynällä pilliin. Tästä merkistä mitataan taas etäisyys pillin puhalluspäähän ja lasketaan yksi kahdestoistaosa. Saatua mitta on ensimmäisen reiän yläreunan kohta eli tehty reikä avaamalla saadaan skaalan toinen sävel. Muiden sävelten etsiminen jatkuu vastaavasti, aina noudattaen $1/12$ suhdetta.

